

**8.SINIF
2.ÜNİTE
DERS NOTLARI**

I. Dünya Savaşı

I. Dünya Savaşı'nın Nedenleri

Savaşın Genel, Esas, Temel Nedenleri

- Sömürgecilik
- Ham madde yarışı
- Pazar rekabeti
- Silahlanma yarışı
- Fransız İhtilali'nin yaydığı milliyetçilik akımı

Savaşın Özel Nedenleri

- Almanya ve Fransa arasındaki Alsas-Loren sorunu
- Rusya'nın Panславizm ve sıcak denizlere inme politikası
- Avusturya – Macaristan'ın Balkanları ele geçirmek istemesi

Savaşı Başlatan Olay

- Sırlı bir öğrencinin, Avusturya Macaristan veliahdını öldürmesi
- Veliahdın öldürülmesi ile Avusturya Macaristan, Sırlara savaş açtı. Sırların koruyuculuğunu üstlenen Ruslar da karşı savaş açınca savaş bloklar arasında başlayıp kısa sürede tüm dünyaya yayıldı.

I. Dünya Savaşı Öncesi Gruplar

Üçlü İtilaf Devletleri

- İngiltere
- Fransa
- Rusya

Üçlü İttifak Devletleri

- Almanya
- İtalya
- Avusturya- Macaristan

I. Dünya Savaşı Sırasında Gruplar

İtilaf Devletleri

- İngiltere
- Fransa
- Rusya
- Yunanistan
- İtalya
- ABD
- Japonya
- Sırbistan

İttifak Devletleri

- Almanya
- Avusturya- Macaristan
- Osmanlı Devleti
- Bulgaristan

I. Dünya Savaşı başlamadan önce **İtalya**, İttifak Devletlerinin yanındayken savaş başladıktan sonra İtilaf Devletlerinin yanına geçmiştir.

İtalya'nın Taraf Değiştirmesinin Nedenleri

- Trablusgarp Savaşı'nda İngiltere'den yardım alması
- Anadolu topraklarından Ege ve Akdeniz bölgelerinin İtalya'ya vaat edilmesi

DİKKAT: İtalya, taraf değiştiren tek ülkedir.

Savaş Öncesi Osmanlı'nın Durumu

Osmanlı ilk başta İtilaf Devletlerinin yanında savaşa girmek istedi. Ancak İtilaf Devletleri, Osmanlı'yı paylaşma planları yaptıkları için kendi yanlarında savaşa almadılar. Bu durum üzerine Osmanlı;

- Siyasi yalnızlıktan kurtulmak
- Son zamanlarda kaybettiği yerleri geri almak
- Kapitülasyonları kaldırmak gibi nedenlerden dolayı savaşa girme kararı aldı.

Almanya'nın Osmanlı'yı Yanında İstemesinin Nedenleri

- Osmanlı'nın jeopolitik konumundan yararlanmak istemesi (Boğazlar ve Süveyş Kanalı)
- Cephe sayısını artırarak yükünü hafifletmek istemesi
- Osmanlı'nın halifelik yani dini gücünden yararlanmak istemesi
- Osmanlı'nın yer altı ve yer üstü zenginlikleri ile insan gücünden yararlanmak istemesi

Osmanlı'nın Almanya'yı Tercih Etmesinin Nedenleri

- İngiltere ve Fransa'nın Osmanlı topraklarında gözleminin olması ve Osmanlı'yı yanlarında istememeleri
- İttihat ve Terakki'nin Almanya'nın savaşı kazanaacağı düşüncesi (Enver Paşa'nın Alman hayranlığı)

I. Dünya Savaşı'nın Başlaması

1914

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Katılması

1914

Sevk ve İskân Kanunu

1915

ABD'nin Savaşa Girmesi

1917

Wilson İlkeleri

1918

Savaşın Sona Ermesi

1918

Paris Barış Konferansı

1919

I. Dünya Savaşı

Kazanım Ders Notu - 5

» Savaşa Girmemiz

- İngiliz sömürgesi olan Mısır'ı bombalayan iki Alman gemisi Goben (Yavuz) ve Breslav (Midilli), İngiliz donanmalarından kaçarak boğazları geçip Osmanlı'ya sığındı.
- Osmanlı'ya sığınan bu gemileri İngiltere istediye de Osmanlı bu gemileri satın aldığını bildirmiş, Alman askerlerine Türk asker kıyafetleri giydirilmiş, gemilere Osmanlı bayrağı çekilerek bu iki geminin isimleri değiştirilmiştir. Bu iki gemi Karadeniz'i geçerek Rus limanlarını (Sivastopol, Odessa) bombalamış ve Osmanlı resmen savaşa girmiştir.

» I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı'nın Savaştığı Cepheler

Taarruz Cepheleri

- Kanal
- Kafkas

Savunma Cepheleri

- Çanakkale
- Irak (Basra)
- Suriye-Filistin
- Hicaz-Yemen

Yardım Gönderdiğimiz Cepheler

- Galiçya
- Makedonya
- Romanya

DİKKAT: Taarruz cephelerimiz baş harfi "K" ile başlamaktadır. Yardım cephelerinin sonunda ise yardımın "Ya" sı bulunmaktadır. Geriye kalanlar savunma cepheleridir.

» Kafkas Cephesi

Osmanlı – Çarlık Rusya arasında yapılmıştır.

Cephenin açılmasının nedenleri:

- Rusları Doğu Anadolu'dan atarak Orta Asya Türkleri ile birleşip büyük bir Türk dünyası kurmak (**Turancılık**)
- Bakü petrolünün kontrolünü sağlamak (Almanya'nın isteğidir.)

Enver Paşa'nın emri sonrasında ordumuz saldırıya geçmiştir. Ancak ağır kış şartları, malzemelerin zamanında gelememesi gibi nedenlerden binlerce askerimiz donarak şehit olmuştur. Tarihimizde yaşanan bu olaya **Sarıkamış Olayı** denilir. Bu olaydan sonra Ruslar, Doğu Anadolu'yu işgal etti. Bu tarihlerde Çanakkale Cephesi kapanmış ve Mustafa Kemal bu cepheye atanmıştır. Cepheye gelen **Mustafa Kemal, Ruslardan Muş ve Bitlis'i almıştır.** Bu cephe devam ederken Rusya'da halk ayaklanmış ve kendi krallarını (Çar) devirmiştir. Bu olaya Bolşevik İhtilali denilir. Bu ihtilal sonrasında Çarlık (Krallık) Rusya yıkılmış, Sovyet Rusya kurulmuştur. Yeni kurulan Sovyet Rusya, I. Dünya Savaşı'ndan çekilmiştir. Rusya savaştan çekilince Osmanlı Devlet ile Brest Litovsk Anlaşması'nı imzalamıştır.

Brest Litovsk Antlaşması ile;

- Berlin Anlaşması ile kaybettiğimiz Kars, Ardahan ve Batum'u geri aldık.
- Rusya, I.Dünya savaşından çekildi ve Kafkas Cephesi kapandı.

NOT: Rusya savaştan sonra bütün gizli anlaşmaları dünyaya duyurmuştur.

» Kanal Cephesi

Osmanlı – İngiltere arasında yapılmıştır.

NOT: Almanya'nın isteği üzerine açılmıştır.

AMAÇ: İngiltere'nin Uzak Doğu sömürgelerine giden yolu ele geçirmektir.

Almanların da desteğiyle hareket eden **Bahriye Nazırı Cemal Paşa komutasındaki Osmanlı askerleri**, Şubat 1915'te Süveyş Kanalı'na ulaşmak için harekete geçtiler. Ancak çöl şartları, açlık ve susuzluk askerlerimizin Kanal'ı ele geçirme girişimlerinin başarısızlıkla sonuçlanmasına neden oldu.

I. Dünya Savaşı'nın Başlaması

1914

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Katılması

1914

Sevk ve İskân Kanunu

1915

ABD'nin Savaşa Girmesi

1917

Wilson İlkeleri

1918

Savaşın Sona Ermesi

1918

Paris Barış Konferansı

1919

I. Dünya Savaşı

Kazanım Ders Notu - 5

» Çanakkale Cephesi

Savaş kimler arasında yapıldı?

İngiltere ve Fransa birlikte hareket ederek Osmanlı Devleti'ne savaş açmıştır.

İtilaf Devletlerinin savaşı başlatma gerekçeleri nelerdir?

- Rusya'ya yardım götürerek iç karışıklık çıkmasını engellemek
- İstanbul ve boğazları alarak Osmanlı'yı savaş dışına itmek ve savaşı kısa sürede bitirmek
- Savaşa girmeyen Balkan milletlerini kendi yanlarına çekmek

Savaşın gidişatı nasıl olmuştur?

- İtilaf Devletleri bu amaçlarına ulaşmak için büyük bir donanma ile Çanakkale Boğazı'ndan geçmeye çalışsalar da gemiler boğaza döşenen mayınlara çarparak ağır hasar almaya başladı. Türk tabyalarının isabetli atışları ve Türk askerinin amansız direnişi karşısında boğazı denizden geçemeyeceğini anlayan ve ağır yara alan İtilaf donanması karadan çıkarma yapma kararı aldı.
- Düşman kuvvetleri bu kez de Mehmetçiğin azmi ve genç bir komutanın askerî dehasının ortaya koyduğu strateji ile karşılaştılar. 19. Tümen Komutanı Yarbay Mustafa Kemal'in emrindeki 57. Alay ve diğer birlikler harekete geçirerek düşmanı geri püskürttü.

Savaşın sonuçları nelerdir?

- I. Dünya Savaşı'nın süresi uzadı (2 yıl kadar).
- Rusya'ya yardım götürülemedi ve Rusya'da iç karışıklık çıktı (Bolşevik İhtilali).
- Bulgaristan, Osmanlı Devleti'nin (İttifak Devletlerinin) yanında savaşa girdi.

NOT: Bulgaristan'ın savaşa girmesi ile Osmanlı – Almanya arasında kara bağlantısı kurulmuştur.

NOT: Mustafa Kemal buradaki başarılarından dolayı yarbaylığa yükselmiştir. Bu cephedeki başarıları sayesinde ileride yapılacak olan Kurtuluş Savaşı'nın lideri olma yolunda önemli bir adım olmuştur.

» Hicaz-Yemen Cephesi

Osmanlı – İngiltere arasında yapılmıştır.

İngilizler casuslar gönderip Arapları toprak vaadiyle Osmanlı'ya karşı kışkırttı. Şerif Hüseyin ve oğulları ayaklandı. Savaşı kaybettik. Ümmetçilik akımı sona erdi.

» Irak (Basra) Cephesi

Osmanlı – İngiltere arasında yapılmıştır.

Cephe, bölgedeki petrol alanlarını ele geçirmek ve kuzeye doğru ilerleyip Ruslarla birleşmek isteyen İngiliz kuvvetleri tarafından açıldı. Osmanlı Devleti ilk başta Kut'ül Amare'de başarılı olsa da İngiltere sömürgelerinden durmadan yardım geldiği için başarısız oldu.

» Suriye Filistin Cephesi

Osmanlı – İngiltere arasında yapılmıştır.

Bu savaş, Kanal Cephesi'nin devamıdır. İngilizler, Kanal Cephesi'nde Osmanlı'yı geri püskürtünce Arapların da desteğini arkasına alarak Filistin ve Kudüs'ü ele geçirdi. Ordumuz Suriye'ye çekildi. Bu sıralarda Mustafa Kemal, bu cepheye 7. Ordu komutanı olarak atandı. Ancak I. Dünya Savaşı bitince Mustafa Kemal, İstanbul'a geri çağırıldı.

NOT: Galiçya, Makedonya ve Romanya cepheleeri sınırlarımız dışında savaştığımız ve müttefiklerimize yardım gönderdiğimiz cephelerdir.

I. Dünya Savaşı'nın Başlaması

1914

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Katılması

1914

Sevk ve İskân Kanunu

1915

ABD'nin Savaşa Girmesi

1917

Wilson İlkeleri

1918

Savaşın Sona Ermesi

1918

Paris Barış Konferansı

1919

I. Dünya Savaşı

Ermeni Sorunu

Asırlar boyunca Ermenilerle Müslümanlar barış ve huzur içinde bir arada yaşamışlardır. Ticaret ve sanatla uğraşan, kuyumculuk yapan Ermeniler, refah içinde bir hayat sürmüşlerdir. 19. yüzyılda Avrupalı devletlerin kışkırtmasıyla Balkanlardaki birçok azınlık isyan ederken Ermeniler böyle bir isyanı akıllarından bile geçirmemişlerdi. Bundan dolayı Ermenilere "millet-i sâdika" (sadık millet) denilmiştir. Ancak artan milliyetçilik akımı ve Rusya'nın da kışkırtmaları sonrasında Kafkas Cephesi devam ederken bazı Ermeni çeteleri Rusya ile iş birliği yaparak halka ve orduya saldırmıştır. Bu durum karşısında Osmanlı Hükûmeti, çıkardığı Sevk ve İskân Kanunu (27 Mayıs 1915) ile olaylara karışan Ermeniler ve onlara yardım edenleri ülkenin daha sakin bir bölgesi olan Suriye'ye nakletme kararı almıştır. Bu göçler sırasında yaşanan bazı olumsuzluklar günümüzde Ermeniler tarafından soykırım olarak iddia edilmektedir.

ABD'nin Savaşa Girmesi

ABD başlangıçta tarafsız bir ülkeydi. Deniz yoluyla İngiltere ile ticaret yapıyordu. Ancak Alman denizaltıları ABD ticaret gemilerini batırınca ABD, İtilaf Devletlerinin yanında savaşa girdi. ABD Başkanı Wilson savaşa girdiğinde kendi ismiyle Wilson İlkelerini yayımladı.

Wilson İlkeleri

- Yenenerler, yenilenlerden toprak ve tazminat almayacaktır.
 - >> I. Dünya Savaşı'nı bitiren maddedir. Ayrıca İngiltere'nin daha fazla güçlenmesi engellenmek istenmiştir.
 - Devletler arası gizli anlaşma yapılmayacak, aşırı silahlanmaya son verilecektir.
 - Her millet nüfusunun çok olduğu bölgede kendi devletini kurabilecektir.
 - >> Bu madde ile Yunanlar ve Ermeniler, Anadolu'dan toprak talebinde bulunmuşlardır.
 - Türkler de nüfusunun çok olduğu bölgede kendi devletini kurabilecektir.
 - Dünya barışı için bir örgüt kurulmalıdır.
 - >> Paris Barış Konferansı'ndan sonra Milletler Cemiyeti kurulmuştur.
 - Boğazlar Türklerindir ancak dünya ticaretine açılacaktır.
- ÖNEMLİ:** ABD'nin savaşa girmesi veya Wilson İlkelerinin yayımlanması I. Dünya Savaşı'nı bitiren olaylardır.

Paris Barış Konferansı

TOPLANMA NEDENİ: I. Dünya Savaşı'nda yenen devletler ile yenilen devletler arasında barış anlaşmalarını imzalamak.

ASIL AMAÇ: Osmanlı'yı aralarında yeniden paylaşmak

Paris Konferansı'ndaki Önemli Bazı Gelişmeler; Wilson'un istediği barış örgütü olan Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) kurulmuştur.

I. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru Yunanistan, İtilaf Devletlerinin yanında savaşa girince konferansa davet edildi. İtalya'nın payı olan İzmir ve çevresi Yunanistan'a verildi.

NOT: İtilaf Devletleri arasındaki ilk anlaşmazlıktır. Nedeni İngiltere'nin Akdeniz ve boğazların çevresinde güçlü bir İtalya görmek istememesidir.

Konferans sonucunda şu antlaşmalar imzalanmıştır:

Almanya: Versay Ant. Avusturya: Sen Jermen Ant.
Macaristan: Trianon Ant. Bulgaristan: Nöyyi Ant.

NOT: Osmanlı ile yapılacak olan antlaşma, paylaşımlar tam olarak yapılamadığından dolayı sonraya ertelenmiştir.

I. Dünya Savaşı'nın Sonuçları

- İtilaf Devletleri savaşı kazandı. Savaşın en kârlı çıkan devlet İngiltere oldu. Dünya haritası yeniden belirlendi.
- İmparatorluklar parçalandı ve milli devletler kuruldu.
- Yeni rejimler ortaya çıktı (Faşizm, Nazizm, Sosyalizm).
- Sömürgeciliğin yerini manda ve himaye fikri aldı.

I. Dünya Savaşı'nın Başlaması

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Katılması

Sevk ve İskân Kanunu

ABD'nin Savaşa Girmesi

Wilson İlkeleri

Savaşın Sona Ermesi

Paris Barış Konferansı

1914

1914

1915

1917

1918

1918

1919

İşgal Yıllarında Anadolu

Kazanım Ders Notu - 6

» Mondros Ateşkes Antlaşması

İmzalandığı yer

Osmanlı Devleti

İtilaf Devletleri

- Limni Adası'nın Mondros Limanı
- Rauf Bey
- Amiral Calthorpe

» Mondros Ateşkes Antlaşması'nın Maddeleri ve Yorumları

- Boğazlar açık olacak ve İtilaf Devletlerince işgal edilecektir.

Amaç: Anadolu ve İstanbul arasındaki bağlantıyı koparıp Osmanlı Hükûmeti'ni baskı altında tutmak

- Sınırların korunması ve iç güvenliğin sağlanması için gerekli askerin dışında Osmanlı ordusu terhis edilecektir. Bütün savaş gemilerine, taşıt, araç, gereç, silah ve cephanelere el konulacaktır.

Amaç: İşgaller sırasında Osmanlı Devleti'ni savunmasız bırakmak ve direnişi engellemek

- Tüm telsiz, telgraf hatlarının kontrolü; Toros tünelleri ve bütün demir yollarının denetimi İtilaf Devletleri tarafından sağlanacaktır.

Amaç: Halkın işgallerden haberdar olmasını ve örgütlenmesini engellemek

- İtilaf Devletlerinin esirleri derhâl serbest bırakılacak, Osmanlı esirleri serbest bırakılmayacaktır.

Yorum: Uluslararası eşitlik ilkesine aykırı bir durumdur.

- İtilaf Devletleri, güvenliklerini tehdit eden bir durum olursa herhangi bir stratejik noktayı işgal edebilecektir (7. Madde).

Amaç: İşgallere yasal dayanak ve bahane oluşturmak. Bu maddeyi gerekçe göstererek Anadolu'yu işgal etmişlerdir.

- Doğudaki altı vilayette (Sivas, Elâzığ, Diyarbakır, Bitlis, Erzurum, Van) karışıklık çıkarsa İtilaf Devletleri bu illeri işgal edilebilecektir (24. madde).

Amaç: Bahaneler oluşturarak Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurmak

» Mondros Sonrası İşgaller

İtilaf Devletleri, barış antlaşmasının imzalanmasını beklemeden Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. maddesini dayanak göstererek Osmanlı topraklarını işgale başladı.

- İngilizler ilk olarak Musul'u, daha sonra Antep, Urfa ve Maraş'ı işgal etti. Samsun, Çanakkale, Kars, Batum ve Ardahan'a asker çıkardı.
- Fransızlar Adana ve Mersin çevresini,
- İtalyanlar Antalya, Konya ve Muğla çevresini,
- Yunanlar İzmir ve Doğu Trakya'yı işgal etti.

NOT: Bu anlaşma ile Osmanlı Devleti **fiilen** sona ermiştir.

İtilaf Devletlerinin donanmaları 13 Kasım 1918'de İstanbul'a geldi. O gün düşman gemilerini gören Mustafa Kemal "Geldikleri gibi giderler." diyerek bir mücadeleye gireceğinin işaretini verdi. Bu söz Mustafa Kemal'in vatani kurtarmadaki kararlılığının bir göstergesidir.

Padişah ve Damat Ferit Paşa; işgallerin geçici olacağını düşünüyor ve halktan işgaller karşısında sakin kalmalarını, aşırı tepki vermemelerini istiyordu.

Mustafa Kemal Paşa ise Mondros Ateşkes Antlaşması'nın doğuracağı felaketi seziyor ve bu antlaşmanın en çok ülkeyi yabancı işgaline açık bırakan hükümlerine tepki gösteriyordu.

Mondros Ateşkes Antlaşması

İzmir'in İşgali

Samsun'a Çıkış

Havza Genelgesi

Amasya Genelgesi

Erzurum Kongresi

Sivas Kongresi

Amasya Görüşmeleri

Misakımillî Kararları

TBMM'nin açılması

Sevr Barış Antlaşması

30 Ekim 1918

15 Mayıs 1919

19 Mayıs 1919

28-29 Mayıs 1919

22 Haziran 1919

23 Temmuz 1919

4-11 Eylül 1919

20-22 Ekim 1919

28 Ocak 1920

23 Nisan 1920

10 Ağustos 1920

Cemiyetler ve Kuvâ-yı Milliye

Kazanım Ders Notu - 7

» İzmir'in İşgal Edilmesi

- Mondros'un 7. maddesine, Paris Konferansı'nda kendilerine verilen haklara ve Wilson İlkelerine dayanan Yunanlar, İzmir'i işgal etmiştir.
- Yunanlara ilk kurşunu atan kişi Hasan Tahsin'dir.
- Yunanlar, Batı Anadolu'da kendi nüfuslarının daha fazla olduğunu iddia ediyorlardı. Ayrıca Türklerin Rumları öldürdüğünü dünyaya yalan haberlerle duyuruyorlardı.
- Bu durum üzerine ABD önderliğinde bir heyet İzmir'e gönderildi.
- Heyetin başında ABD'li Amiral Bristol bulunmaktadır. Bu kişi kendi adıyla Amiral Bristol Raporu'nu yayımladı. **AMİRAL BRISTOL RAPORU'NUN ÖNEMİ**; Bu rapora göre Türk nüfusu daha fazladır ve Yunanlar Türkleri katletmektedir.
- **ÖNEMLİ**: Türklerin haklı olduğunu dünyaya duyuran ilk belge Amiral Bristol Raporu'dur.

» Kuvâ-yı Milliye'nin Kurulması

Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Anadolu'da yapılan işgallere karşı Türk halkı teşkilatlanarak millî direniş ruhunu ortaya çıkardı. İşgallere karşı vatani koruma ve bağımsız yaşama isteği sonucunda oluşan bu direniş ruhuna Kuvâ-yı Milliye (millî kuvvetler) denilmiştir.

» Cemiyetler

Yararlı Cemiyetler

- **Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**
Yunanların Doğu Trakya'yı işgalini engellemek için kurulmuştur.
 - **İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**
Yunanlara karşı kurulmuştur.
 - **Redd-i İlhak Cemiyeti**
Yunanların İzmir'i işgaline karşı kuruldu.
 - **Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**
Erzurum ve diğer doğu vilayetlerinin Ermenilere verilmesini engellemek amacıyla kuruldu.
 - **Trabzon Muhafaza-i Hukuk Cemiyeti**
Pontus Rum Cemiyetinin zararlı faaliyetine karşı kurulmuştur.
 - **Kilikyalılar Cemiyeti**
Adana ve civarını (Çukurova) Fransızlara karşı savunmak üzere kurulmuştur.
 - **Milli Kongre Cemiyeti**
Basın ve yayın yoluyla ülkeyi savunmuştur. Kuvâ-yı Milliye kelimesini ilk kez kullanan cemiyettir. Ulusal bir cemiyettir.
 - **Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti**
Mustafa Kemal'in isteği üzerine kadınlar tarafından Sivas ve çevresinin güvenliğini sağlamak üzere kurulmuştur.
- NOT**: Yararlı cemiyetler Milli Kongre hariç hepsi bölgeseldir. Tüm bu cemiyetler Sivas Kongresi'nde **Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti** adı altında birleştirilecektir.

Zararlı Cemiyetler

Milli Varlığa Düşman Cemiyetler

- Sulh ve Selameti Osmaniye Cemiyeti
- Teali İslam Cemiyeti
- Kürt Teali Cemiyeti
- Hürriyet ve İtilaf Fırkası
- Wilson Prensipleri Cemiyeti
- İngiliz Muhipleri Cemiyeti

Azınlıkların Kurduğu Cemiyetler

- Mavri Mira > Bizans'ı kurmak
- Etnik-i Eteryâ > Bizans'ı kurmak
- Pontus Rum > Trabzon ve çevresi

Ermenilerin Kurduğu Zararlı Cemiyetler

- Hınçak ve Taşnak > Doğu Anadolu

Yahudilerin Kurduğu Zararlı Cemiyetler

- Alyans İsrailit ve Macabi= Yahudilerin kurduğu bu cemiyetler, Filistin'de bir Yahudi devleti kurmak için çalıştılar.

NOT: Azınlıkların kurduğu bu cemiyetler, kendi din adamlarından ve İtilaf Devletlerinden destek almışlardır.

Mondros Ateşkes Antlaşması

30 Ekim 1918

İzmir'in İşgali

15 Mayıs 1919

Samsun'a Çıkış

19 Mayıs 1919

Havza Genelgesi

28-29 Mayıs 1919

Amasya Genelgesi

22 Haziran 1919

Erzurum Kongresi

23 Temmuz 1919

Sivas Kongresi

4-11 Eylül 1919

Amasya Görüşmeleri

20-22 Ekim 1919

Misakımillî Kararları

28 Ocak 1920

TBMM'nin açılması

23 Nisan 1920

Sevr Barış Antlaşması

10 Ağustos 1920

İstiklâl Yolculuğu

» Samsun'a Çıkış

- Samsun ve çevresinde kargaşa vardı. İngilizlerden destek alan Rum çetelerinin saldırıları bölgede kargaşa doğuruyordu.
- İtilaf Devletleri ise yaşananlardan Müslüman halkı sorumlu tutuyor ve kargaşanın önlenmesi hâlinde bölgenin Mondros'un 7. maddesine dayanarak işgal edileceği tehdidinde bulunuyorlardı.
- Bu tehditler karşısında Osmanlı Hükûmeti, Mustafa Kemal Paşa'yı 9. Ordu Müfettişi olarak bölgeye göndermeye karar verdi.
- Mustafa Kemal Paşa'nın görevi, bölgede asayiş sağlamak ve halkın elindeki silahları toplamaktı. Onun amacı ise halkı bilinçlendirip örgütlemek olacaktır.

Bölgeye gelen M. Kemal hemen bir rapor yazdı.

Samsun Raporu

- Bölgedeki olaylardan Rumlar sorumludur.
- İzmir'in işgali haksızdır. Türk milleti bağımsızlık için hareket etmelidir.

Rapordan sonra Mustafa Kemal, Samsun İngilizlerin işgali altında olduğu için Havza ilçesine geçti.

» Havza Genelgesi

- Mustafa Kemal, Havza'ya ulaştıktan sonra halkla toplantı yapmış, toplantı sonunda Havza Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin açılmasını sağlamıştır. Mustafa Kemal, Havza'dan kolordu komutanlarına gizli bir telgraf göndermiştir.

Telgrafa göre;

- İşgallere karşı protesto mitingleri yapılacak.
- İtilaf Devletleri ve Osmanlı Hükûmeti'ne işgalleri kınayan telgraflar çekilecek.
- Mitingler sırasında azınlıklara kötü davranılmayacak.

Genelgenin önemi

- Kurtuluş Savaşı'nın ilk genelgesidir.
- Halkın işgallerden haberi olmuştur.
- Milli bilinç uyanmıştır.

» Amasya Genelgesi

İmzalayanlar

- Mustafa Kemal
- Ali Fuat Paşa
- Rauf Bey
- Refet Bey

Telgrafla onaylayanlar

- Kazım Karabekir
- Cemal Paşa

Genelgenin Maddeleri ve Yorumları

- Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir.
Yorum: **Kurtuluş Savaşı'nın nedeni, gereğesidir.**
- Osmanlı Hükûmeti üzerine aldığı sorumluluğu yerine getirememektedir. Bu durum milletimizi yok olmuş gibi göstermektedir.
Yorum: **Kurtuluş Savaşı'nın ikinci gereğesidir. Osmanlı Hükûmeti ilk kez eleştirilmiştir.**
- Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.
Yorum: **Kurtuluş Savaşı'nın amacı ve yöntemidir. Ayrıca ilk kez üstü kapalı milli egemenlikten bahsedilmiştir. Bağımsızlık millete mal edilmek istenmiştir.**
- Milletin içinde bulunduğu durumu dünyaya duyurmak için her türlü baskıdan uzak, millî bir kurul oluşturulmalıdır.
Yorum: **Erzurum Kongresi'nde ilk kez kurulacak olan Temsil Heyetinin kurulması fikri ilk kez burada söylenmiştir.**
- Anadolu'nun en güvenli yeri olan Sivas'ta millî bir kongre toplanacaktır. Kongreye katılmak üzere bütün sancaklardan halkın güvenini kazanmış üç temsilci belirlenerek en kısa zamanda Sivas'a gelmelidir. Bu çalışmalar gizli yapılmalı ve temsilciler gereken yerlerde kimliklerini gizleyerek seyahat etmelidir.
Yorum: **İtilaf Devletleri ve Osmanlı Hükûmeti'nin kongreyi engelleme girişimleri önlenmek istenmiştir.**
- NOT:** Kurtuluş Savaşı'nın amacı, gereğesi ve yöntemi ilk kez belirtilmiştir. Genelgenin ardından Mustafa Kemal askerlik görevinden istifa etmiştir.

Mondros Ateşkes Antlaşması

30 Ekim 1918

İzmir'in İşgali

15 Mayıs 1919

Samsun'a Çıkış

19 Mayıs 1919

Havza Genelgesi

28-29 Mayıs 1919

Amasya Genelgesi

22 Haziran 1919

Erzurum Kongresi

23 Temmuz 1919

Sivas Kongresi

4-11 Eylül 1919

Amasya Görüşmeleri

20-22 Ekim 1919

Misakımillî Kararları

28 Ocak 1920

TBMM'nin açılması

23 Nisan 1920

Sevr Barış Antlaşması

10 Ağustos 1920

İstiklâl Yolculuğu

Kazanım Ders Notu - 8

» Erzurum Kongresi

- Kazım Karabekir ve Doğu Anadolu Müdafa-i Hukuk Cemiyetinin çabalarıyla toplanan kongrenin amacı Doğu'da bir Ermeni Devleti kurulmasını engellemektir.
- Mustafa Kemal kongreye katılmadan önce askerlik görevinden istifa etmiştir.

Toplanma amacı bakımından

- Bölgeseldir.
- Yereldir.
- Ulusaldır.
- Millidir.

Alınan Kararlar bakımından

Kongrenin Bazı Kararları ve Yorumları

- • • Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, bölünemez.
Yorum: İlk kez milli sınırlardan bahsedilmiştir. Misakımillî'nin temeli atılmıştır.
- • • Osmanlı Hükûmeti vatani koruyamaz ve istiklali sağlayamazsa geçici bir hükûmet kurulacaktır.
Yorum: Doğu illerinin temsilcilerinden oluşan Temsil Heyeti ilk kez oluşturulmuştur.
- • • Kuvâ-yı Millîye'yi tek kuvvet olarak tanımak ve millî iradeyi hâkim kılmak esastır.
Yorum: Milli egemenlikten açıkça bahsedilmiş, kurtuluş millete mal edilmek istenmiştir.
- • • Hristiyan azınlıklara siyasi hâkimiyetimizi ve sosyal dengemizi bozacak ayrıcalıklar verilemez.
Yorum: Yabancı devletlerin iç işlerimize karışmalarının önüne geçilmek istenmiştir.
- • • Manda ve himaye kabul edilemez.
Yorum: Manda ve himayeye ilk kez karşı çıkılmış, tam bağımsızlık vurgusu yapılmıştır.
- • • Mebusan Meclisinin hemen toplanması ve hükûmet işlerinin meclis tarafından kontrol edilmesi gereklidir.
Yorum: Mebusan Meclisinin ilk kez açılması gerektiği söylenmiştir.
- • • Sömürge amacı olmayan dış yardımlar kabul edilecektir.
Yorum: Tam bağımsızlık vurgusu yapılmıştır.

» Sivas Kongresi

Kongre Öncesi Yaşanan Bazı Sorunlar

- Elazığ Valisi Ali Galip'in kongreyi engelleme girişimi: Önlendi.
- Kongre başkanı sorunu: Mustafa Kemal başkan seçilerek sorun çözüldü.
- Manda ve himaye sorunu: Kesin olarak reddedildi.

Kongrenin Bazı Kararları ve Yorumları

- • • Erzurum Kongresi'nin kararları aynen kabul edildi.
Yorum: Erzurum Kongresi'nin kararlarının ulusal olduğunun göstergesidir.
- • • Manda ve himaye kesin olarak reddedildi.
Yorum: Tam bağımsızlık amacı vurgulanmıştır.
- • • Temsil Heyetinin üye sayısı artırıldı ve bütün ülkeyi temsil eder hale getirildi.
Yorum: Temsil Heyeti ulusal bir kimlik kazanmıştır.
- • • Temsil Heyeti, Ali Fuat Paşa'yı Batı Cephesi Komutanı olarak atadı.
Yorum: Temsil Heyeti bir hükûmet gibi hareket etmiş ve ilk kez yürütme yetkisini kullanmıştır.
- • • Halkı doğru bilinçlendirmek için İrade-i Milliye adıyla bir gazete çıkarıldı.
Yorum: Halkın bilinçlenmesi ve doğru bilgi alması amaçlanmıştır.
- • • Milli cemiyetler, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adı altında birleştirildi.
Yorum: Kurtuluş Savaşı tek bir merkezden yönetilmeye başlanmıştır.
Kurtuluş Savaşı'nda birlik, beraberlik ve bütünlük sağlanmıştır.
Topyekûn ve ulusal mücadele anlayışı benimsenmiştir.

Mondros Ateşkes Antlaşması

30 Ekim 1918

İzmir'in İşgali

15 Mayıs 1919

Samsun'a Çıkış

19 Mayıs 1919

Havza Genelgesi

28-29 Mayıs 1919

Amasya Genelgesi

22 Haziran 1919

Erzurum Kongresi

23 Temmuz 1919

Sivas Kongresi

4-11 Eylül 1919

Amasya Görüşmeleri

20-22 Ekim 1919

Misakımillî Kararları

28 Ocak 1920

TBMM'nin açılması

23 Nisan 1920

Sevr Barış Antlaşması

10 Ağustos 1920

İstiklâl Yolculuğu

Kazanım Ders Notu - 8

» Amasya Görüşmeleri

- Temsil Heyeti, Sivas Kongresi'nden sonra Osmanlı Hükûmeti ile her türlü iletişimi kesmiştir. Baskılara dayanamayan Damat Ferit Hükûmeti istifa etmiştir.
- **Damat Ferit'in istifası Temsil Heyetinin ilk siyasi başarısıdır.**
- Damat Ferit'in istifasından sonra Kurtuluş Savaşı'na daha ılımlı bakan Ali Rıza Paşa Hükûmeti kurulmuştur.
- Ali Rıza Paşa, Mustafa Kemal ile görüşmesi için Bahriye Nazırı Salih Paşa'yı Amasya'ya göndermiştir.
- Mustafa Kemal ile Salih Paşa arasında gerçekleşen bu görüşmelere **Amasya Görüşmeleri (Amasya Protokolü)** denir.
- Ali Rıza Paşa Hükûmeti'nin kurulması ve Amasya Görüşmeleri, Temsil Heyeti açısından siyasi başarıdır.

Görüşmelerin Bazı Kararları ve Yorumları

- Türk vatanının bütünlüğü ve bağımsızlığı korunmalı.
- Azınlıklara siyasî hakimiyet ve sosyal dengemizi bozacak ayrıcalıklar verilmemeli.
- Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, hükûmet tarafından tanınmalı.
- Mebusan Meclisinin açılması için derhal seçimler yapılmalı.
- Mebusan Meclisi, Anadolu'da güvenli bir yerde toplanmalı.
- Sivas Kongresi kararları Mebusan Meclisi tarafından onaylanmalı.

NOT: Amasya Görüşmeleri ile Osmanlı Hükûmeti, Millî Mücadele'nin ve Temsil Heyetinin hukuki varlığını ilk kez resmen tanımış oldu.

NOT: Bu maddelerden sadece Mebusan Meclisinin toplanması ve seçimlerin serbestçe yapılması kararları Osmanlı Hükûmeti tarafından kabul edilmiştir.

NOT: "Meclis güvenilir bir şehirde toplansın." denilmesinin amacı, meclisin baskıdan uzak ve rahat karar alabilmesi içindir.

» Temsil Heyetinin Ankara'ya Gelişi

- Amasya Görüşmelerinde Mebusan Meclisinin açılması kararlaştırılmıştı.
- Temsil Heyetinin İstanbul'un güvenli olmaması nedeniyle meclisin Anadolu'da bir şehirde açılması teklifi, Osmanlı Hükûmeti tarafından reddedildi.
- Bu ortamda seçimler yapılmış ve Erzurum'dan milletvekili seçilen Mustafa Kemal, Mebusan Meclisi toplanmadan önce Temsil Heyeti üyeleri ve Millî Mücadele'ye destek veren komutanlarla Sivas'ta bir toplantı yaptı.
- Meclisin İstanbul'da toplanacağını anlaşılmaması üzerine Mustafa Kemal, meclis çalışmalarını yakından takip edebilmek için 108 gün kaldığı Sivas'tan ayrılarak Ankara'ya geldi (27 Aralık 1919). Böylece Ankara Millî Mücadele'nin yönetim merkezi oldu.

Ankara'nın Milli Mücadele'nin Merkezi Olarak Seçilmesinin Nedenleri

- Ankara'nın merkezi bir konumda, işgal edilmemiş olması (Coğrafi faktör)
- Mebusan Meclisinin toplanacağı İstanbul'a yakın olması
- Millî Mücadele'yi destekleyen bir kolordunun olması (Askeri faktör)
- Batı Anadolu'daki mücadele alanına yakın olması (Askeri faktör)
- Ankara'ya demir yolu ulaşımının olması (Ulaşım faktörü)
- İstanbul ve diğer şehirlerle haberleşme imkanının daha fazla olması (İletişim faktörü)

Mondros Ateşkes Antlaşması

İzmir'in İşgali

Samsun'a Çıkış

Havza Genelgesi

Amasya Genelgesi

Erzurum Kongresi

Sivas Kongresi

Amasya Görüşmeleri

Misakımillî Kararları

TBMM'nin açılması

Sevr Barış Antlaşması

30 Ekim 1918

15 Mayıs 1919

19 Mayıs 1919

28-29 Mayıs 1919

22 Haziran 1919

23 Temmuz 1919

4-11 Eylül 1919

20-22 Ekim 1919

28 Ocak 1920

23 Nisan 1920

10 Ağustos 1920

Bir Milletin Yemini: Misakımillî

Kazanım Ders Notu - 9

» Son Osmanlı Mebusan Meclisinin Toplanması

Amasya Görüşmelerinden sonra;

- Mebusan Meclisi için seçimler yapıldı.
- Seçimleri %80 oranda Milli Mücadele yanlıları kazandı.
- Mustafa Kemal, Erzurum'dan milletvekili seçildi.
- Samsun'a çıkıştan seçimlerin yapıldığı ana kadar İtilaf Devletleri Milli Mücadele yanlıları için ciddi önlem almamıştır. Bunun nedeni, Milli Mücadele'yi küçümsemeleridir.
- Mustafa Kemal, kazanan vekilleri Ankara'da toplamış ve Mebusan Meclisinde şu istekleri kabul ettirmelerini istemiştir.

Mustafa Kemal'in vekillerden istekleri

Beni Mebusan Meclisi başkanı seçtirin.	Birlikteliği sağlamak adına Müdafaa-i Hukuk Grubunu kurun.	Erzurum ve Sivas Kongrelerinin kararlarından oluşturulan Misakımillî'yi kabul edin.
Amaç	Sonuç	Sonuç
Meclisin kapatılması durumunda başka bir yerde meclisi açabilmektir.	Felah-ı Vatan Grubu kurulmuştur.	Misakımillî Kararları kabul edilmiştir.

- İstanbul'da toplanan Mebusan Meclisi, Felah-ı Vatan grubunun teklifi ile **Misakımillî (Millî Yemin)** adı verilen ve **milli sınırlarımızın neresi olduğunu belirten** kararları kabul etti.

» Misakımillî Kararları

- Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalandığı sırada işgal edilmemiş olan bölgelerin tümü, ayrılmaz bir bütündür.
- Yorum: Milli sınırlar çizilmiş ve vatanın bütünlüğü vurgulanmıştır.**
- İşgal altındaki Arap halkları, özgürce verecekleri oylarla kendi geleceğine kendileri karar vermelidir.
- Kendi istekleriyle ana vatana katılmış olan Kars, Ardahan ve Batum için gerekirse tekrar halk oylaması yapılabilir.
- Batı Trakya'nın durumu, orada yaşayan halkın serbestçe verecekleri oylarla belirlenmelidir.

Yorum: Ulusal egemenlik vurgusu yapılmıştır.

- İstanbul şehri ve Marmara'nın güvenliği sağlanmalıdır. Boğazların dünya ticaretine açılmasına Osmanlı Devleti ile ilgili devletler birlikte karar vereceklerdir.

Yorum: Boğazların güvenliği, egemenliği sağlanmak istenmiştir.

- Tam bağımsızlığın sağlanabilmesi için millî ve ekonomik gelişmemizi engelleyen her türlü siyasi, adli ve mali sınırlamalar kaldırılmalıdır.

Yorum: Tam bağımsızlık vurgusu yapılmıştır.

Yorum: Kapitülasyonların kaldırılması istenmiştir.

- Azınlıkların hakları, yabancı devletlerdeki Müslümanların da aynı haklardan yararlanmaları şartı ile tanınacak ve sağlanacaktır.

Yorum: Ülkeler arası eşitlik (denklik) ilkesi benimsenmiştir.

» Misakımillî'nin Önemi

- Misakımillî, Erzurum ve Sivas Kongre kararlarının Mebusan Meclisi tarafından onaylandığının kanıtıdır.
- Milli Mücadele'nin siyasi programıdır.
- Milli sınırlarımız bu belgeyle çizildi.
- Vatanın bütünlüğüne vurgu yapılmıştır.
- Kapitülasyonlara karşı çıkmıştır.
- Uluslararası eşitlik vurgulanmıştır.

Misakımillî Kararlarının kabul edilmesinden sonra İtilaf devletleri;

- Mebusan Meclisini kapattılar.
- İstanbul'u resmen işgal ettiler.
- Bazı milletvekillerini tutuklayıp sürgüne gönderdiler.
- Damat Ferit'i tekrar göreve getirdiler.

NOT: Kurtulmayı başaran bazı milletvekilleri Mustafa Kemal'in çağrısıyla Ankara'ya gelip TBMM'ye katılmışlardır.

NOT: İstanbul'un işgal edilmesi ve meclisin kapatılması Mustafa Kemal'in ileri görüşlülüğünü kanıtlamıştır.

Mondros Ateşkes Antlaşması	İzmir'in İşgali	Samsun'a Çıkış	Havza Genelgesi	Amasya Genelgesi	Erzurum Kongresi	Sivas Kongresi	Amasya Görüşmeleri	Misakımillî Kararları	TBMM'nin açılması	Sevr Barış Antlaşması
30 Ekim 1918	15 Mayıs 1919	19 Mayıs 1919	28-29 Mayıs 1919	22 Haziran 1919	23 Temmuz 1919	4-11 Eylül 1919	20-22 Ekim 1919	28 Ocak 1920	23 Nisan 1920	10 Ağustos 1920

Büyük Millet Meclisinin Açılması

Kazanım Ders Notu - 10

» Büyük Millet Meclisinin Açılması

Mustafa Kemal, İstanbul'un işgal edilerek Mebusan Meclisinin dağıtılması üzerine, ulusal egemenliği hâkim kılmak, vatanın bütünlüğünü koruyarak tam bağımsızlığı sağlamak için harekete geçti. Kolordu komutanlarına ve valilere yolladığı telgraflarda;

- Temsil Heyetinin Anadolu'daki tek yetkili makam olduğunu
- Yeniden seçim yapılması gerektiğini
- Ankara'da olağanüstü yetkilere sahip meclisin toplanacağını
- Dağıtılan Mebusan Meclisindeki milletvekillerinin yeni meclise katılabileceklerini bildirdi.

Mustafa Kemal, dağıtılan Mebusan Meclisi milletvekillerine Ankara'daki Büyük Millet Meclisinde yer vermekle milli irade ve ulus egemenliğine önem verdiğini bir kez daha kanıtlamıştır.

Yapılan seçimlerden sonra **23 Nisan 1920 tarihinde**, Ankara'da, Hacı Bayram Camisinde kılınan Cuma namazının ardından dualar eşliğinde **Büyük Millet Meclisi açıldı. Mustafa Kemal, meclis başkanlığına seçildi.**

» BMM'nin Özellikleri

- Savaş dönemi meclisidir. Bundan dolayı ilk seçimlerden sonra seçimlere gidilmemiştir.
- Savaş dönemi olduğundan gündeminde **inkılâplar olmamıştır**. Yaptığı tek inkılâp, saltanatın kaldırılmasıdır.
- **Güçler birliği** ilkesini benimsemiştir. Amaç savaş zamanında hızlı karar alabilmektir.
- **Meclis hükûmeti sistemi** benimsenmiştir. Meclisin başkanı aynı zamanda hükûmetin de başkanıdır. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte kabine hükûmeti sistemine geçilecektir.
- **Kurucu bir meclistir**. Anayasa hazırlayan meclislere kurucu meclis denir. 1921 Anayasasını hazırlamıştır.
- Azınlıkların yer almadığı bir meclistir.
- Savaş sırasında birlik ve beraberliği bozmamak için **siyasi partiler kurulmamıştır**. Sadece gruplar vardır.
- Üyeleri İstiklal Mahkemelerinde görev almıştır. Üyelerinin mahkemede görev alması BMM'nin **yargı gücünü** kullandığını gösterir.

» BMM'ye Karşı Çıkarılan Ayaklanmalar

Azınlıkların çıkardığı ayaklanmalar	• Ermeni ayaklanması • Rum ayaklanması
Osmanlı Hükûmeti'nin çıkardığı ayaklanmalar	• Ahmet Anzavur Ayaklanması • Kuvâ-yı İnzibatiye (Hilafet Ordusu) Ayaklanması
Osmanlı Hükûmeti ve İtilaf Devletleri iş birliğiyle çıkarılan ayaklanmalar	• Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı • Afyon Ayaklanması • Konya Ayaklanması • Yozgat Ayaklanması • Milli Aşireti Ayaklanması
Kuvâ-yı Milliye liderlerinin çıkardığı ayaklanmalar	• Çerkez Ethem • Demirci Mehmet Efe

İsyanlar Karşısında Meclisin Aldığı Önlemler

- Ayaklanmaları bastırmak için **Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nu** çıkarttı. Bu kanun ile meclisin otoritesi artmıştır (Yasama yetkisi).
- Ayaklananları cezalandırmak için **İstiklal Mahkemelerini** kurdu. Milletvekilleri bu mahkemelerde görev aldı (Yargı yetkisi).
- Şeyhülislamın fetvalarına karşılık Ankara Müftüsü Rifat Hoca'ya (Börekçi) **karşı fetvalar** hazırlatıldı.
- Halkı doğru bilinçlendirmek için **basın yayın yoluna** başvuruldu. Bunun için Anadolu Ajansı ve Hâkimiyet-i Milliye gazetesinden yararlanıldı.

Mondros Ateşkes Antlaşması

İzmir'in İşgali

Samsun'a Çıkış

Havza Genelgesi

Amasya Genelgesi

Erzurum Kongresi

Sivas Kongresi

Amasya Görüşmeleri

Misakımillî Kararları

TBMM'nin açılması

Sevr Barış Antlaşması

30 Ekim 1918

15 Mayıs 1919

19 Mayıs 1919

28-29 Mayıs 1919

22 Haziran 1919

23 Temmuz 1919

4-11 Eylül 1919

20-22 Ekim 1919

28 Ocak 1920

23 Nisan 1920

10 Ağustos 1920

Geçersiz Bir Antlaşma: Sevr Antlaşması

Kazanım Ders Notu - 11

» Sevr Antlaşması Öncesi

- İtilaf Devletleri, I. Dünya Savaşı'nın yenilen devletleriyle **Paris Barış Konferansı'nda** çok ağır şartlar taşıyan barış antlaşmaları imzaladılar.
- Ancak Osmanlı Devleti ile imzalanacak antlaşma şartlarında görüş birliğine varamadılar ve bu şartların daha sonra görüşülmesine karar verdiler.
- Osmanlı Devleti ile imzalanacak antlaşma şartlarını belirlemek için İngiltere, Fransa ve İtalya birkaç kez daha bir araya geldilerse de ortak bir karara varamadılar. Yine de bu süreçte İstanbul'u işgal edip **Osmanlı Devleti'ni baskı altında tutmaya** çalıştılar.
- İtilaf Devletleri son olarak İtalya'nın **San Remo** şehrinde yeni bir konferans topladılar. Oldukça kalabalık olan konferansta herkesin bir amacı vardı. **Ortak amaçları ise Osmanlı Devleti'ni parçalamak** hatta tarih sahnesinden silmekti.
- Osmanlı tarafının görüşünü almaya dahi gerek duymadılar. Konferans sonunda bir antlaşma taslağı hazırlayıp Osmanlı yönetimine sundular.
- Osmanlı yöneticileri, **çok ağır şartlar taşıyan bu antlaşmayı** başlangıçta reddetseler de artan baskılar sonucu imzalamak zorunda kaldılar.

» Sevr Barış Antlaşması

Siyasi Egemenliğimizi Kısıtlayan Maddeleri:

- Doğu Trakya, Batı Anadolu ve Ege adaları Yunanistan'a bırakılacak.
- Suriye Fransa'ya, Arabistan ve Irak İngiltere'ye, Güneybatı Anadolu, Rodos ve On İki Ada İtalya'ya bırakılacak.
- Doğu Anadolu'da iki yeni devlet kurulacak.
- İstanbul, Osmanlı'nın başkenti olarak kalacak fakat azınlıkların hakları gözetilmezse şehir Türklerin elinden alınacak.
- Azınlıkların hakları genişletilecek.
- Amaç: Azınlıkları bahane ederek iç işlerimize karışmaktır.**
- Boğazlar; içinde Türklerin bulunmadığı uluslararası bir komisyon tarafından yönetilecek, savaş zamanı dahi bütün gemilere açık olacak. Bu komisyonun ayrı bütçesi ve bayrağı olacak.

Askeri Açından Bizi Kısıtlayan Maddeleri:

- Zorunlu askerlik kaldırılacak, asker sayısı sınırlandırılacak ve ordunun ağır silahı olmayacak.

Ekonomik (Mali, iktisadi) Olarak Bizi Kısıtlayan Maddeleri:

- Osmanlı Devleti savaş tazminatı ödeyecek.
- Kapitülasyonlardan bütün devletler faydalanacak.
- Osmanlı Devleti'nin maliyesi İtilaf Devletlerinin denetiminde olacak.

NOT: Sevr antlaşması hukuken geçersiz bir antlaşmadır. Kanun-i Esasi'ye göre bir antlaşmanın geçerli olabilmesi için Mebusan Meclisi tarafından onaylanması gerekiyordu. Oysa Misakımillî Kararları sonrasında Mebusan Meclisi kapatılmıştı.

NOT: Bu antlaşmayı imzalayanları TBMM vatan haini ilan etmiştir.

NOT: Bu antlaşma Türk milletine bağımsızlık duygusu aşlamıştır.

NOT: Sevr'in imzalanması Mustafa Kemal'in ve TBMM'nin haklılığını da göstermiştir.

Mondros Ateşkes Antlaşması

30 Ekim 1918

İzmir'in İşgali

15 Mayıs 1919

Samsun'a Çıkış

19 Mayıs 1919

Havza Genelgesi

28-29 Mayıs 1919

Amasya Genelgesi

22 Haziran 1919

Erzurum Kongresi

23 Temmuz 1919

Sivas Kongresi

4-11 Eylül 1919

Amasya Görüşmeleri

20-22 Ekim 1919

Misakımillî Kararları

28 Ocak 1920

TBMM'nin açılması

23 Nisan 1920

Sevr Barış Antlaşması

10 Ağustos 1920